

Rapportering ur ett forskarperspektiv från den nordiska konferensen *Music and Art Schools in the Nordic Countries role in educational & cultural policy of the future* i Reykjavik 24-25 okt 2019

Konferensen anordnades av den nordiska musik- och kulturskoleunionen (NMKU) och handlade om de nordiska kulturskolornas roll i framtida utbildnings- och kulturpolitik. Deltagare från Estland, Danmark, Finland, Norge och Sverige välkomnades till Reykjavik, världens nordligaste huvudstad med ett unikt landskap med glaciärer, vulkaner, gejsrar och ångpelare från heta källor. Under konferensen bidrog representanter från kulturskolorna, kulturskoleråden, fackföreningar, forskning, universitetssektorn såväl som utbildnings- och kulturdepartementen (t. ex. representanter från Kulturskolecentrum, del av Kulturrådet i Sverige) till att skapa en bild av kulturskolornas nuvarande läge, prioriteringar och utmaningar i varje deltagande land. Utifrån skillnader och gemensamma utmaningar diskuterades vilken potential som ligger i samarbete länderna emellan - i syfte att ytterligare stärka kulturskolornas position på policyplanet.

Genom vårt forskarperspektiv strävar vi efter att belysa vilken potential som kan ligga i stärkta band med forskning - såväl befintlig som den som kan komma att utvecklas. En ny forskningsöversikt visar att en betydande mängd nordiska forskningstexter som berör kulturskola redan finns (ca 570 publikationer har listats, Rønningen et al., 2019) och att forskningsfältet växer stort just nu. Samtidigt har vi uppfattningen att banden mellan forskning och praktik på kulturskolefältet kan behöva stärkas. Med utgångspunkt från intryck från konferensen kan utvecklingsområden identifieras och vi vill med denna text inspirera till att tänka många nya tankar kring hur samarbete såväl mellan olika länder som mellan olika aktörer kan berika och utveckla fältet vidare.

Den första konferensdagen modererades av framtidsforskare Tryggvi Thayer och startade med fokus på Island. Musikskolorna framhölls som en stor resurs i det isländska samhällsbygge av tre olika presentatörer med olika perspektiv: Ragnar Þ. Pétursson, ordförande i isländska lärarfackförbundet, Tryggvi M. Baldvinsson, rektor för musikprogrammen vid Iceland University of the Arts och Skúli Helgason, ordförande i Reykjavíks utbildningsdepartement. Flexibilitet, jämlikhet och samarbete av alla slag lyftes fram som viktiga framgångsfaktorer.

Dr. Ágúst Einarsson, professor emeritus vid Bifröst University belyste kulturens stora betydelse i det isländska samhället; Islands kulturbudget utgör 3% av landets totala budget – något som skulle kunna fungera inspirerande för övriga nordiska länder där kulturbudgetarna håller sig mellan 1,1% (Sverige) och 1,7% (Danmark). Elín Anna Ísaksdóttir, programansvarig vid Islands konstnärliga universitet tecknade en bild av kulturskolefältet ur ett systemperspektiv. Hon lyfte också fram barns rätt till musikundervisning i grundskolan i de nordiska länderna men att rätten till frivillig musikundervisning är svagare.

Andra konferensdagen startade med fokus på forskning. Forskningspresentationerna inleddes av Anders Rønningen, forsknings- och utvecklingsledare vid Norska Kulturskolerådet, som pekade på forskning som en utgångspunkt för förändringsarbete i kulturskolorna. Om inte kulturskolorna vill förändras kommer inte forskningen att ha någon funktion för dem, menade Rønningen. Vidare berättade Rønningen om Kunskapsöversikten över nordisk kulturskolerelaterad forskning (Rønningen et al., 2019). Översikten, vilken är ett exempel på nordiskt samarbete för att tillgängliggöra forskning, presenterar en orientering över forskning på teman som t.ex. policy, didaktik/metodik samt demokrati och inkludering. Den kan användas som en resurs i utvecklingsarbete för nordiska kulturskolor.

Adriana Di Lorenzo Tillborg, doktorand i musikpedagogik vid Malmö Musikhögskola, Lunds universitet och Cecilia Jeppsson, doktorand i utbildningsvetenskap vid Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet presenterade sina pågående avhandlingsprojekt. Vidare presenterade Kristín Valsdóttir från Iceland University of the Arts sitt avslutade avhandlingsprojekt. Slutligen presenterade Carrie Danielson, som är doktorand i musikutövande vid Florida State University ett utifrån-perspektiv på de nordiska kulturskolorna. Sammanfattningsvis lyfte forskarna teman som inkludering och ledarskap (Di Lorenzo Tillborg), beskrev den typiska kulturskoleeleven och barns uppfattningar om kulturskola (Jeppsson) och hur habitus som musiklejare (Valsdóttir) respektive kulturskoleelev (Jeppsson) kan beskrivas och skapas. Ur ett utifrån-perspektiv kan de nordiska kulturskolorna ses som utopiska i sin holistiska jämlikhetssträvan (Danielson). Kulturskolan kan ses som en arena där emotioner och moraliska ställningstagande kan utvecklas men frågor kan också ställas kring vems kultur som får ta plats och vilka röster som får komma till tals i kulturskolan (Danielson).

Centrala utvecklingsfrågor och potentiella forskningsområden baserat på perspektiv som lyftes under konferensen:

Eftersom kulturell verksamhet då och då riskerar att hotas på det finansiella planet, vilket de svenska kulturskoleråds-representanternas lyfte som en särskilt aktuell problematik just nu i Sverige, blir frågan om legitimering central. Olika representanter hänvisade till olika sätt att legitimera verksamheten och varje strategi skulle, som vi ser det, potentiellt kunna stärka sin argumentation baserat i forskning - befintlig såväl som den som kan komma att utvecklas.

Representanter för Island lyfte vikten av att påvisa kulturutövande som ekonomiskt lönsamt och det kan också ses som angeläget att forskning påvisar effekter av musikutövande för andra kompetenser/ämnen vilket den estländska representanten nämnde. Ur isländskt perspektiv lyftes hur musikskolorna kan fungera som verktyg för att nå övergripande politiska mål inom kultur och utbildning, danska representanter betonade vikten av att förstå barnens perspektiv och flera länder (främst Sverige, Danmark och Norge) betonade perspektiv som handlade om inkludering och integration. I dessa frågor skulle forskningens perspektiv kunna bidra.

Representanter från Norge och Estland talade om vikten av att finna och utveckla talanger och värna om de nordiska ländernas internationellt goda rykte och Finland uppmärksammar detta år träblåsinstrument som oboe och fagott. Finska, danska och estländska representanter talade om en strävan efter att utveckla mer gruppundervisning. Ur ett svenskt och isländskt perspektiv framstår utveckling av kulturskole-professionen och universitetsutbildningar som ett angeläget utvecklingsområde. Även i dessa frågor skulle forskning kunna belysa framkomliga vägar.

Island, Estland och Finland har ett fokus på utveckling eller revidering av läroplaner/curricula. Läroplansfrågor och frågor om eventuell kulturskolelag diskuteras i t.ex. Estland, Island och Norge. Som underlag för sådana beslut skulle forskningsbaserade jämförelser mellan de olika nordiska länderna kunna vara värdefulla liksom när det gäller ämnesöverskridande samarbeten (Island, Estland, Finland) och eventuell övergång från musikskolor till kulturskolor (Island, Finland, Danmark).

I Estland, Danmark och Sverige framstår samarbetsmodeller mellan skola och kulturskola som angeläget att utveckla. Svenska kulturskolerådet berättade att frågan om elevers möjligheter att ta del av kulturskoleundervisning under sin skoldag debatterats livligt i Sverige på senare tid.

När det gäller samarbete mellan forskning, universitet och praktiker lyfte Christiansen goda norska exempel som samarbetet mellan forskare och praktiker i KIL-forsk (Kulturskolan som Inkluderande kraft i Lokalsamhället,) aktionsforskning och ett kontinuerligt utvecklingsarbete i kulturskolorna. Det norska Kulturskolerådet anordnar också kulturskolerådgivning som kulturskolorna kan ta del av. Sverige (och övriga nordiska länderna) skulle kunna hämta inspiration från dessa exempel för att utveckla samverkan mellan praktik och forskning. Idén om forskningscirkel för kulturskolor har tidigare nämnts av Di Lorenzo Tillborg som en möjlig väg för vidareutveckling av kulturskolefältet i Sverige (se kulturskolepodden). Sådana modeller för forskning och samverkan kan bidra till att stärka dialogen mellan praktiker, policy och forskning.

Samtidigt som vi ser samarbete mellan olika parter som angeläget vill vi slutligen också framhålla vikten av att värna om forskningens frihet. Forskning kan ibland peka andra riktningar än de som för närvarande är rådande eller kanske önskade. Kritisk eller aktivistisk forskning kan ibland gå på tvärs med både praktik och policy - utan en sådan frihet vore forskning inte mycket värd.

Referenser

- Di Lorenzo Tillborg, A. (2017). Tension fields between discourses: Sweden's Art and Music Schools as constituted within and through their leaders' discursive practices. *Finnish Journal of Music Education*, 20(1), 59–76. Hämtat 4 nov 2019 från https://sites.uniarts.fi/web/fjme/archive/-/asset_publisher/ldwokuiuAebS/content/vol-20-01-2017?_101_INSTANCE_IdwokuiuAebS_redirect=%2Fweb%2Ffjme%2Farchive
- Di Lorenzo Tillborg, A. (2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Opublicerat manus. Malmö: Malmö Academy of Music, Lund University. Hämtat 4 nov 2019 från http://lup.lub.lu.se/search/ws/files/29317008/2017_Di_Lorenzo_Tillborg_Forskningsrapport_om_kulturskolors_verksamhet_f_r_barn_och_unga_i_behov_av_s_rskilt_st_d.pdf
- Di Lorenzo Tillborg, A. (2019). "En inkluderande kulturskola" – för alla funktionsvariationer?. I Jansson, M., & Öhrn, M. (Red.), (2019), *Barnkulturens gränsland*. Centrum för barnkulturforskning skriftserie nr 51. Stockholm: Centrum för barnkulturforskning.
- Di Lorenzo Tillborg, A. (2019). Disabilities within Sweden's Art and Music Schools: Discourses of inclusion, policy and practice. *Policy Futures in Education*. <https://doi.org/10.1177/1478210319855572>
- Jeppsson, C., & Lindgren, M. (2018). Exploring equal opportunities: Children's experiences of the Swedish Community School of Music and Arts. *Research Studies in Music Education*, 40(2), 191-210. doi: org/10.1177/1321103X18773153
- "Accepted version", gratis:
<https://gup.ub.gu.se/file/207569>
- Jeppsson, C. (2018). Kulturskolelärares legitimitetsarbete i mötet med ett politiskt ideal om socialt inkluderande musikundervisning. *Finnish Journal of Music Education*, 02(21), 38-53. Hämtat 4 nov 2019 från https://sites.uniarts.fi/web/fjme/archive/-/asset_publisher/ldwokuiuAebS/content/fjme-vol-21-nro-2-2018?_101_INSTANCE_IdwokuiuAebS_redirect=%2Fweb%2Ffjme%2Farchive
- Rønningen, A., Jeppsson, C., Di Lorenzo Tillborg, A., Backer Johnsen, H., & Holst, F. (2019). *Kulturskolorelateret forskning i Norden - en oversikt*. Från <https://www.kulturradet.se/kulturskolecentrum/temasidor/samverkan/forskning/kulturskolorelateret-forskning-i-norden---en-oversikt/>
- Valsdóttir, K. (2019). *Learning Journeys to Become Arts Educators: A Practice-Led Biographical Study*. (Unpublished doctoral dissertation, University of Iceland).

Länk till Kulturskolecentrums websida:

<https://www.kulturradet.se/kulturskolecentrum/>

Länk till svenska Kulturskolerådets websida:

<http://www.kulturskoleradet.se/sv>

Länk till poddar om bl.a. forskning, publicerade av svenska Kulturskolerådet:

<http://www.kulturskoleradet.se/sv/podcast/kulturskolepodden>

/ Cecilia Jeppsson, doktorand i Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap, Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet. Adriana Di Lorenzo Tillborg, doktorand i musikpedagogik vid Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet.